

Beslutad av:	Dokumenttyp: Styrdokument
	Giltighetstid: Välj i listan...
Dokumentansvarig Renhållningsenheten	Gäller från: 20181115
	Diariennr: KS.2017.203

Ändringsförteckning

Datum	Ändring

Avfallsplan Åre kommun 2019 - 2023

Sammanfattning

Alla kommuner i Sverige är enligt miljöbalken skyldiga att upprätta en renhållningsordning bestående av en avfallsplan och lokala renhållningsföreskrifter.

Avfallsplanen är ett strategiskt styrdokument som gäller hela kommunen och används som ett verktyg för att utveckla hanteringen av avfall. Planen ska ge en bild av dagens avfallshantering, vilka mängder som uppstår i kommunen och hur de tas omhand. Avfallsplanen för Åre kommun beskriver hur kommunen ska arbeta med avfallshanteringen fram till år 2023.

Syftet med avfallsplanen är att arbeta för ett mer hållbart samhälle, i linje med kommunens hållbarhetsstrategi, genom att förebygga uppkomsten av avfall och minska mängden avfall. En viktig del i detta är att öka kunskapen om avfall och hur det ska hanteras. Tyngdpunkten i avfallsplanen ligger på hushållsavfallet, det vill säga det avfall som uppkommer hos hushållen och liknande avfall från verksamheter.

Strategiska mål, mätbara mål och åtgärder har tagits fram inom följande områden:

- **Förebygga och minska avfall (Återbruk)**
- **Återvinning**
- **Farligt avfall**
- **Slam**
- **Bygg- och rivningsavfall**
- **Deponier**
- **Nedskräpning**
- **Nöjda medborgare**

En viktig del i arbetet med avfallsplanen är att mål och åtgärder årligen följs upp och att utfallet redovisas till kommunstyrelsen. Ansvaret för kontroll, uppföljning och rapportering ligger på samhällsbyggnadskontoret. Enligt bestämmelser i Avfallsförordningen (2011:927) ska det göras en översyn av avfallsplanen minst vart fjärde år.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Innehållsförteckning	3
Begreppsförklaring	4
1 Inledning	6
1.1 Syfte	6
1.2 Avfallsplanens framtagande	6
1.3 Utvecklingsområden	6
1.3.1 Transport av avfall	7
2 Bakgrund till mål och åtgärder	8
2.1 Avfallstrappan	8
2.2 Nationell avfallsplan	9
2.3 Miljökvalitetsmål	9
2.4 Cirkulär ekonomi	9
2.5 Översiktsplan	9
2.6 Översiktlig statistik	10
3 Mål och åtgärder	10
3.1 Målområde 1 – Förebygga och minska avfall (Återbruk)	11
3.2 Målområde 2 – Återvinning	11
3.3 Målområde 3 – Farligt avfall	13
3.4 Målområde 4 – Slam	14
3.5 Målområde 5 – Bygg- och rivningsavfall	15
3.6 Målområde 6 – Deponier	15
3.7 Målområde 7 – Nedskräpning	15
3.8 Målområde 8 – Nöjda medborgare	16
4 Miljöbedömning	17
5 Styrmedel	17
6 Ekonomi och finansiering	18
6.1 Finansiering av avfallshanteringen	18
7 Uppföljning och revidering	19
Bilagor	19

Begreppsförklaring

Agenda 2030: FN:s globala mål för hållbar utveckling. I de 17 målen är ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet integrerade och de sträcker sig fram till 2030.

Avfall: alla föremål, ämnen eller substanser som innehavaren vill göra sig av med och/eller är skyldig att göra sig av med.

Avfallsförordningen: skriftliga bestämmelser om avfall och avfallshantering.

Avfallstrappan (Avfallshierarkin): ett EU-direktiv som styr hur avfall ska tas omhand. Avfallstrappan består av fem nivåer: förebygga/minimera, återanvända, återvinna, energiåtervinning & deponera.

Avfallsutredningen: allmän översyn på avfallsområdet (på uppdrag av regeringen) för att tillse att avfallshanteringen sker på ett resurseffektivt och miljömässigt hållbart sätt, med fokus på insamling av förpackningar.

Bygg- och rivningsavfall: avfall som uppkommer vid nybyggnad, tillbyggnad, renovering, ombyggnad eller rivning av byggnad.

Cirkulär ekonomi: ekonomiska modeller där ett cirkulärt kretslopp används istället för ett linjärt synsätt. Återanvändning och återbruk av produkter och återvinning av material är viktiga delar i ett sådant kretslopp.

Deponering: avfall för vilket återvinning eller energiutvinning inte är möjligt läggs på deponi, även kallat soptipp.

Energiåtervinning: avfallet förbränns och energin i materialet utvinns som el och värme.

Farligt avfall: avfall som är farligt därför att det är explosivt, brandfarligt, frätande, smittförande eller giftigt för människa och miljö.

Fraktioner: uppdelning av avfall beroende på material.

Fulspolning: att spola ned något annat än kiss, bajs och toalettpapper i toaletten.

Föreskrifter: detaljerade och juridiskt bindande regler som beslutats av offentligt organ. Med offentligt organ menas regering, riksdag, statens förvaltningsmyndigheter, kommuner, landsting och regioner.

Grovavfall: hushållsavfall som är så tungt eller skrymmande eller har andra egenskaper som gör att det inte är lämpligt att kasta i den vanliga soptunnan.

Hushållsavfall: avfall som kommer från hushåll samt jämförligt avfall från annan verksamhet.

Informationsinsatser: framtagande av och spridning av information som syftar till att öka kunskap och medvetenhet hos medborgare och bidra till beteendeförändringar.

Kompostering: biologisk hantering där biologiskt avfall bryts ner under förbrukning av syre.

Källsortering: sortering eller separering av avfall.

Matsvinn: mat som slängs men som hade kunnat ätits.

Miljö kvalitetsmål: 16 mål som beskriver tillstånd i den svenska miljön som ska nås och syftar till att ge en långsiktig målbild för miljöarbetet och fungerar som vägledning för hela samhällets miljöarbete.

Plockanalyser: en mindre mängd avfall sorteras i fraktioner och statistik över fraktionsmängderna tas fram (ger en ögonblicksbild).

Producentansvar: producenten av en viss produkt ansvarar för att samla in och ta hand om produkten när den är uttjänt.

Renhållningsordning: innehåller de föreskrifter om hantering av avfall som gäller för kommunen.

Revaq: ett certifieringssystem för kvalitetssäkring av reningsverk och hållbar återföring av växtnäring.

Skrotbilar: fordon som inte längre kan användas och där avsikten att reparera fordonet saknas. Fordonet ses därmed som ett avfall.

Återanvändning: produkter används igen utan ändring av design eller material.

Återbruk: återanvändning av produkter, t.ex. kan en t-shirt få en ny design och bli en lampskärm eller en trasa.

Återvinning: tillvaratagande av material från avfall. Nya produkter kan sedan produceras med hjälp av det insamlade och tidigare använda materialet.

ÅVC: återvinningscentral, insamlingsanläggning för fraktionsuppdelad insamling av avfall.

ÅVS: återvinningsstation, insamlingsplats för hushållens förpackningar och tidningar.

1 Inledning

Alla kommuner i Sverige är enligt miljöbalken skyldiga att upprätta en renhållningsordning bestående av en avfallsplan och lokala renhållningsföreskrifter. Avfallsplanen ska vara ett verktyg för att utveckla hanteringen av avfall. Avfallsplanen ska redogöra för kommunens mål och åtgärder för att minska mängden avfall och dess farlighet. Planen ska ge en bild av dagens avfallshantering, vilka avfallsmängder som uppstår och hur de tas omhand. En viktig del i avfallsplanen är att öka kunskapen om avfallshanteringen i kommunen.

Åre kommuns mål är att sträva uppåt i EU:s avfallstrappa. Avfallsplanen beskriver hur vi ska arbeta med avfallshanteringen fram till år 2023. Fokus ligger på den del av hushållens avfall och liknande avfall från verksamheter som kommunen har ansvar för.

1.1 Syfte

Syftet med avfallsplanen är att arbeta för en hållbar avfallshantering enligt EU:s avfallstrappa samt att;

- Tydliggöra kommunens ambitioner på avfallsområdet
- uppnå nationella och avfallsrelaterade miljökvalitetsmål
- utgöra ett strategiskt styrdokument för hela kommunen
- informera allmänhet och olika verksamhetsutövare om planerade förändringar
- ge en helhetsbild av avfallshanteringen och möjlighet att påverka den
- effektivisera utvecklingen av avfallshanteringen genom ökade förutsättningar för alla delar av kommunens organisation att sträva i samma riktning.

Arbetet ska ske i linje med kommunens hållbarhetsstrategi.

1.2 Avfallsplanens framtagande

Under 2017 och 2018 har representanter från renhållningsenheten, miljöavdelningen, planenheten, kommunens hållbarhetsstrateg samt samhällsbyggnadsnämndens ordförande och oppositionsråd, tillika tekniska utskottets vice ordförande, tillsammans arbetat fram en ny avfallsplan.

Den tidigare avfallsplanen är föråldrad och därmed inte aktuell varför vi valt att skapa en ny avfallsplan utifrån dagens förutsättningar.

1.3 Utvecklingsområden

Ett antal förbättringsområden har identifierats under arbetets gång utifrån nulägesanalys, samråd samt nationella mål och strategier. De områden som identifierats är:

- Matavfallsinsamling
- Utveckla kommunens nystartade återbruk, för att förebygga och minska avfall (punkt?)
- Arbeta aktivt med informationsinsatser
- Öka materialåtervinningen av avfall som kastas i det brännbara avfallet
- Införa flera fraktioner på återvinningscentralen, t ex textilier
- Minska nedskräpning

Ovanstående har varit utgångspunkten för framtagandet av avfallsplanens målområden.

1.3.1 Transport av avfall

Åre kommun är stor till ytan och liten till antalet invånare vilket medför att stora delar av kommunen utgörs av glesbygd. Det är därför viktigt och utmanande att samla in hushållsavfallet effektivt.

Brännbart avfall skickas till Sundsvall för förbränning. Anläggningen i Sundsvall är den närmsta förbränningsanläggningen i Sverige. Transporterna sker med tre containrar om totalt ca 30–35 ton per tillfälle, totalt genomfördes 121 transporter under 2017.

Insamlingen av det brännbara hushållsavfallet styrs genom en miljöstyrande taxa, man betalar bara för de tömningar som görs. På så vis gynnas de som är bra på att sortera ut sina förpackningar genom att de inte behöver tömma sitt avfallskärl lika ofta och därmed får en minskad kostnad.

I kommunen erbjuds alla fastighetsägare hämtning av det brännbara hushållsavfallet var 14:e dag men fastighetsägaren kan själv välja om kärlet ska tömmas eller inte genom att ställa ut sitt kärl eller inte. Flerfamiljshus och verksamheter som behöver hämtning av avfall oftare än var 14:e dag får betala extra för dessa hämtningar som en del i den miljöstyrande taxan. Entreprenören får betalt per tömning och inte per kilometer, vilket gynnar optimerade rutter samt optimerad lastkapacitet.

När det gäller projektet för insamling av matavfall från verksamheter i kommunen har det materialet skickats till den närmsta biogasanläggningen som är EcoPro i Verdal, Norge. Avfallet mellanlagras i väntan på transport för att minska transporterna.

Målet med den nya avfallsplanen är att minska mängden brännbart avfall och sträva uppåt i avfallstrappan genom att förebygga avfall och öka återanvändning och återvinning. Den minskade mängden avfall kommer i sin tur att leda till minskade transporter av avfall.

För att hämtningen av slam ska bli effektiv är kommunen indelad i slamtömningszoner. Ordinarie slamtömning sker under olika perioder beroende på zon. Det kostar extra att få slamtömning utanför ordinarie slamtömningsperiod eftersom en sådan tömning innebär en extra körsträcka för slamtömningsfordonet. Slammet avvattnas som regel vid slamtömning i Åre kommun. Genom att avvattna slammet optimeras lastkapaciteten och det blir mindre transporter eftersom mängden vatten som transporteras minskar. Entreprenören får betalt per tömning och inte per kilometer, vilket gynnar optimerade rutter samt optimerad lastkapacitet.

Vi strävar efter att jobba långsiktigt och främja nyttjande av miljövänliga och alternativa transportlösningar och stimulerar investeringar i modern teknologi genom att premiera miljövänliga alternativ i våra upphandlingar.

Föreskrifterna för avfallshantering inom Åre kommun kommer att ses över i samband med framtagandet av avfallsplanen vilket bland annat kommer att leda till minskade transporter av avfall.

2 Bakgrund till mål och åtgärder

2.1 Avfallstrappan

Avfallstrappan är ett EU-direktiv i fem nivåer som beskriver hur avfallet ska tas omhand på ett miljömässigt hållbart sätt.

Först och främst ska mängden avfall minskas genom att arbeta förebyggande. Idag använder vi människor mer resurser än jorden producerar vilket inte är hållbart. Vi måste minska vår miljöpåverkan och använda våra resurser mer effektivt.

I andra hand ska vi återanvända produkter. Vi kan laga, skänka bort eller sälja det vi inte längre använder. Att handla second hand är bra för miljön eftersom vi då inte använder nya resurser. Andra exempel på återanvändning är att låna böcker på bibliotek samt att hyra eller låna istället för att köpa eget.

Det tredje steget i avfallstrappan utgörs av återvinning vilket innebär att det som inte kan återanvändas ska materialåtervinnas i så stor utsträckning som möjligt. Vi sparar mycket på jordens resurser genom att återvinna material men vi sparar också mycket energi jämfört med nyproduktion. I Sverige finns det så kallade producentansvaret för en mängd olika produkter. Avsikten med producentansvaret är att styra producenterna att ta fram produkter som är lämpliga för återvinning. Producentansvar finns för bland annat batterier, bilar och läkemedel.

Det näst nedersta steget utgörs av energiåtervinning vilket innebär att det som inte kan återvinnas eldas i förbränningsanläggningar där man utvinner energin i materialet till el och värme.

I sista hand deponeras det avfall som inte går att omhänderta på annat sätt, vilket innebär att avfallet läggs på en soptipp. Deponering är det sämsta alternativet eftersom det kan innebära risker för människors hälsa och miljön. I Sverige deponeras mindre än 1 % av avfallet¹.

Samtliga av Åre kommuns målområden och aktiviteter är satta i syfte att sträva uppåt i EU:s avfallstrappa.

Bild 1. Avfallstrappan, eller "avfallshierarkin", är ett EU-direktiv som är inarbetat i den svenska miljöbalken och styr hur avfallet ska tas om hand. Här presenteras avfallstrappans fem nivåer: förebyggande, återanvändning, materialåtervinning, energiåtervinning och deponering.

¹ Källa: Avfall Sverige.

2.2 Nationell avfallsplan²

Alla EU:s medlemsländer ska enligt direktivet för avfall ha avfallsplaner. Naturvårdsverket har tagit fram en nationell avfallsplan. Sveriges avfallsplan innehåller mål och åtgärder inom fem prioriterade områden. Planen innehåller också exempel på vad vi behöver göra för att nå ett mer resurseffektivt samhälle med utgångspunkt från miljömålen och EU:s avfallstrappa. De prioriterade målområdena är:

- Avfall från bygg- och anläggningssektorn
- hushållens avfall
- resurshushållning i livsmedelskedjan
- avfallsbehandling
- illegal export av avfall till andra länder.

2.3 Miljökvalitetsmål

Det nationella miljömålssystemet består av ett generationsmål och 16 miljömål. Det är fyra miljömål som har tydlig koppling till avfall och avfallshantering; begränsad klimatpåverkan, giftfri miljö, ett rikt odlingslandskap samt god bebyggd miljö. Miljökvalitetsmålen med preciseringar ska ge en långsiktig målbild för miljöarbetet och fungerar som vägledning för hela samhällets miljöarbete, såväl myndigheters, länsstyrelser, kommuners som näringslivets och andra aktörers.

I syfte att öka resurshållningen inom avfallsområdet har regeringen infört två etappmål; ökad resurshushållning i livsmedelskedjan och ökad resurshushållning i byggsektorn.

2.4 Cirkulär ekonomi

Cirkulär ekonomi innebär att resurser kan behållas i samhällets kretslopp eller på ett hållbart sätt återföras till naturen och att avfall i princip inte uppstår. I en cirkulär ekonomi är det viktigt att farliga ämnen inte kommer in i kretsloppet. Det betyder att produkter måste kunna demonteras, repareras och uppgraderas så att de blir mer hållbara och får längre livslängd. Inget avfall som är möjligt att återvinna ska deponeras. Kopplat till detta ska innehållet av farliga ämnen i avfallet också minska, för att avfallet ska kunna återanvändas i ny produktion.

2.5 Översiktsplan

I juni 2017 antogs en ny kommuntäckande översiktsplan. Planen gäller för perioden 2017–2035. Nedan följer en sammanfattning av vad som anges i översiktsplanen kopplat till avfallshantering.

Vid nya exploateringar ska kommunen så långt det är möjligt planera för fastighetsnära insamling av hushållssopor och förpackningar, vilket förenklar renhållningsabonnenternas avfallssortering och minskar behovet av återvinningsstationer. Vid planering av nya bostäder och bostadsområden ska alltid frågan om säker och effektiv avfallstransport och avfallssortering beaktas.

Åre kommun är positivt inställd till småskaliga lösningar för omhändertagande av matavfall där biogas t. ex. skulle kunna utvinnas genom rötning av restaurangavfall samtidigt som rötslammet kan tas till vara som växtnäring i lokala jordbruk. Kommunen är också positiv till ökade satsningar på hemkompostering, vilket också är ett sätt att minska den totala avfallsproduktionen och föra tillbaka näringsämnena till kretsloppet.

Åre kommun ska äga den mark som ÅVC:erna lokaliseras inom, vilket kan innebära behov av markköp. ÅVC:erna ska kopplas till kommunalt vatten och avlopp. Nya återvinningsstationer bör

² Källa: Naturvårdsverkets hemsida, 2018-06-11.

lokaliseras relativt centralt och tillgängligt i respektive by samtidigt som det inte är lämpligt att de placeras i direkt anslutning till störningskänslig markanvändning.

Kommunen bör ta fram lämpliga områden för mellanlagring av avfall och eventuellt också förpackningsinsamling/förpackningsmaterial om kommunen framöver ska ta på sig ansvaret för insamling av förpackningar från FTT. Dessa områden ska lokaliseras avskärmat och med tillräckligt avstånd från bebyggelse för att inga störningar ska uppstå.

Nytt område för slamhantering behöver tas fram i kommunens östra delar. Ytan bör vara avskild och ligga långt från bebyggelse.

Översiktsplanens strävan efter att skapa en tätare samhällsstruktur kan ge förutsättningar för effektivare insamling av avfall, ökad utsortering av avfall och minskade transportbehov.

2.6 Översiktlig statistik

Antalet invånare och gästnätter ökar vilket medför att avfallsmängderna ökar. Detta innebär en stor utmaning för Åre kommun i och med våra ambitioner att jobba för att förebygga och minska avfallsmängderna i linje med EU:s avfallstrappa.

Tabell 1: Tabellen visar hur avfallsmängderna har ökat i kombination med ökat antal invånare och gästnätter.

	2017	2016	2015	2014	2013
Invånare	11 293 st	11 088 st	10 677 st	10 555 st	10 421 st
Gästnätter	803 656 st	790 447 st	760 567 st	773 600 st	762 916 st
Kärl- och säckavfall	4 215 ton	4 193 ton	3 813 ton	3 737 ton	3 683 ton
Grovavfall totalt	3 168,9 ton	2 870,2 ton	2 828,4 ton	2 250,57 ton	1 916,67 ton
Farligt avfall	121,1 ton	115,5 ton	138,6 ton	105,7 ton	141,3 ton
Avvattnat slam	255 m ³	181 m ³	170 m ³	138 m ³	125 m ³
Oavvattnat slam	2 458 m ³	2 032 m ³	1 616 m ³	1 149 m ³	1 636 m ³

3 Mål och åtgärder

Åre kommun har ett övergripande mål om att kommunen ska styras genom hållbar utveckling³. Kopplat till avfall innebär det att kommunen som organisation ska arbeta för att minska mängden avfall i den egna verksamheten.

Kommunens renhållningsenhet, som är ansvarig för driften av kommunens avfallshantering, har tre huvudsakliga mål. Målen ligger till grund för de föreslagna målen i avfallsplanen som följer avfallstrappan samt är i linje med kommunens hållbarhetsstrategi:

- Minska mängden brännbart hushållsavfall från hushållen (mäts genom antalet 190 l kärltömningar/antalet invånare).
- Minska mängden brännbart hushållsavfall från företag och verksamheter (mäts genom antalet 370 l kärltömningar/antalet gästnätter i kommunen).
- Minska mängden brännbart grovavfall från hushållen som samlas in på kommunens återvinningscentraler (mäts i kg/invånare).

³ Åre kommun har ambitionen att hantera hållbarhetsfrågorna i ett brett perspektiv där miljömässiga, sociala och ekonomiska aspekter integreras i kommunens arbete.
SE_Z021_Å74_KS_B1_2018_ Avfallsplan

3.1 Målområde 1 – Förebygga och minska avfall (Återbruk)

Vi ska sträva uppåt i avfallstrappan genom att arbeta förebyggande och uppmuntra till återanvändning och återbruk i syfte att minska mängden avfall.

Kommunens nystartade återbruk ska utvecklas. Vi behöver sätta våra inköp och handlingar i ett större perspektiv genom att tänka i nya banor. Genom att återanvända sparar vi inte bara på naturresurser utan även pengar. Det är viktigt att de återbrukade produkterna inte utgör en risk för människors hälsa vilket kräver en kunskapsökning hos personalen på återbruket. För att avfallsmängderna ska kunna minska krävs det insatser från flera håll, inte minst informationsinsatser.

Aktivitet 1.1 Återanvändning

Delmål 1: 60 % av hushållen ska vid något tillfälle ha skänkt, sålt eller köpt begagnat, år 2020.

Delmål 2: 80 % av hushållen ska vid något tillfälle skänkt, sålt eller köpt begagnat och 60 % av hushållen ska vid flera tillfällen ha skänkt, sålt eller köpt begagnat år 2022.

Metod: Informationsinsatser.

Uppföljning: Genom kommunens medborgarenkät.

Ansvarig: Verksamhetscontroller.

Aktivitet 1.2 Återbruk

Delmål 1: Ökat återbruk för att sträva uppåt i avfallstrappan.

Metod: Anordna temadagar⁴ som uppmuntrar till återbruk.

Uppföljning: Mäts genom antalet genomförda temadagar samt mäta volymen produkter som säljs genom återbruket.

Ansvarig: Arbetsmarknadsavdelningen.

Delmål 2: Insamling av produkter till kommunens återbruksverksamhet vid samtliga kommunala återvinningscentraler, klart år 2023.

Metod: Utredda möjligheterna till och skapa förutsättningar för att möjliggöra insamling av återbruksmaterial.

Uppföljning: Struktur finns för hur insamlingen ska organiseras senast december år 2023.

Ansvarig: Arbetsmarknadsavdelningen och renhållningsenheten.

Delmål 3: Utveckla återbrukets verksamhet till att tillhandahålla fler kategorier, klart år 2023.

Metod: Utredda möjligheterna till och skapa förutsättningar för att möjliggöra insamling av flera kategorier av återbruksmaterial.

Uppföljning: En färdig struktur ska finnas för hur insamlingen ska organiseras klart år 2023.

Ansvarig: Arbetsmarknadsavdelningen.

Aktivitet 1.3 Information

Delmål 1: Aktivt arbeta för att öka kunskapsnivån om matsvinn och hur det kan minskas.

Metod: Genom informationsinsatser⁵ i syfte att öka kunskapsnivån om matsvinn och skapa förståelse för en hållbar resurshållning.

Uppföljning: Målet mäts genom antal genomförda informationsinsatser per år.

Ansvarig: Tillväxtenheten i samarbete med miljöavdelningen, måltidsavdelningen och renhållningsenheten.

3.2 Målområde 2 – Återvinning

Största andelen av kommunens avfall energiåtervinns genom förbränning.

⁴ Exempelvis böcker, kläder, cyklar, leksaker etc.

⁵ Informationsinsatsen kan vara skrivet material på hemsidan m.m. men även genom temadagar eller skolaktiviteter.

Här finns en stor potential till förbättring. Genom att öka utsorteringen av till exempel matavfall, textilier, tidningar och förpackningar samt se över insamling av fler fraktioner på återvinningscentralerna kan vi ta hand om avfallet på ett mer resurseffektivt sätt. Andelen avfall som går till återvinning ska öka och andelen avfall som går till förbränning ska minska. I juni 2018 beslutade regeringen om ett förtydligat producentansvar för förpackningar och tidningar från 1 januari 2021 samt obligatorisk insamling av matavfall från 1 januari 2021.

Aktivitet 2.1 Kvarternära insamling/Förpackningsinsamling

Vi ska jobba för utökad sortering av förpackningar.

Delmål 1: Kartlägga vilka bostadsrättsföreningar och flerfamiljshushåll som har utsortering av förpackningar, klart år 2019.

Delmål 2: Fler återvinningsstationer i kommunen i samarbete med FTT. För att sträva uppåt i avfallstrappan, klart år 2020. För att tillgodose fastboende och fritidshusägarnas behov av insamling av förpackningar till dess att annat insamlingssystem är ordnat, enligt nya förordningen gällande förpackningsinsamling (SFS 2018:1462 samt SFS 2018:1463).

Metod: Kartlägga och utreda.

Uppföljning: Plockanalyser av hushållsavfallet.

Ansvarig: Renhållningsenheten.

Aktivitet 2.2 Insamlingssystem

Delmål 1: Rätt insamlingssystem för Åre kommun utifrån de nya förutsättningarna.

Metod: Utreda vilket insamlingssystem som är lämpligast för Åre kommun, två kärl där ett är för brännbart avfall och det andra för matavfall, flerfackskärl, optisk sortering eller någon annan lösning. Beroende av ekonomi men även av omvärldsfaktorer som t.ex. vad övriga kommuner i länet väljer för lösning. Utredningen ska vara klar i april 2019.

Uppföljning: Utvärdering ska vara med som underlag till ny upphandling av renhållningsentreprenaden hösten 2019.

Ansvar: Renhållningsenheten.

Aktivitet 2.3 Sortera ut matavfall i kommunen

Kommunen påbörjade under slutet av 2017 ett projekt med att samla in matavfall från verksamheter inom ett geografiskt begränsat område⁶. Projektet ska ge underlag för en uppföljande utredning om hur kommunen ska möta upp det nationella etappmålet för ökad resurshushållning i livsmedelskedjan. Det nationella etappmålet innebär att minst 50 % av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger sorteras ut och behandlas biologiskt så att växtnäring tas tillvara, där minst 40 % behandlas så att även energi tas tillvara senast 2018. I juni 2018 beslutade regeringen om obligatorisk insamling av matavfall från 1 januari 2021.

Delmål 1: Se över förutsättningarna och möjligheterna för att införa insamling av matavfall i kommunen.

Metod: Utvärdering av projektet matavfallsinsamling, klart senast 1 juni 2019.

Delmål 2: Påbörja matavfallsinsamlingen från verksamheter och privatpersoner i kommunen, klart år 2020.

Uppföljning: Utvärdera insamlingen, klart år 2023.

Ansvar: Renhållningsenheten.

Delmål 3: Ökad hemkompostering.

Metod: Informationsinsatser och förbättra förutsättningarna för att hemkompostera.

Uppföljning: Följa upp antalet anmälningar av eget omhändertagande av avfall gällande hemkompostering. Klart 2022.

Ansvar: Tillsättningsavdelningen.

⁶ Se Bilaga 1 - Nulägesanalys avsnitt 5.2

Aktivitet 2.4 Ökad sortering i fler fraktioner

Delmål 1: Införa fler fraktioner på samtliga ÅVC:er.

Metod: Utredda möjligheterna för utsortering av flera fraktioner t.ex. planglas, annan avsättning för olika träfraktioner, hårdplast m.fl., klart år 2020.

Uppföljning: Översyn av fraktionerna på ÅVC, klart juni år 2021.

Ansvar: Renhållningsenheten.

Delmål 2: Förbättrad sortering i fler fraktioner hos företag och verksamheter.

Metod: Utredda möjligheten till insamling av t.ex. textilier⁷ och konstruktionsmaterial (porslin) från hotellverksamheter m.fl., genom dialog och utredningar, klart 2020.

Uppföljning: Erbjuder insamling av flera fraktioner om utredningen visar att det är möjligt.

Ansvarig: Renhållningsenheten och tillväxtavdelningen.

Aktivitet 2.5 Minska andelen textilier i brännbart avfall.

Textilavfall är en av de stora frågorna man arbetar med inom avfallsbranschen eftersom svenska befolkningen slänger i genomsnitt 8 kg/person och år. Textil är ett komplext material som kräver mycket energi, vatten och kemikalier vid tillverkning. Därför ger det stora miljövinster att återbruka eller återvinna materialet. Andelen textilier i fraktionen brännbart avfall var vid senaste plockanalysen 4,95 %.

Delmål 1: Insamling av textilier på minst en ÅVC, klart 2019. Insamling av textilier på samtliga ÅVC:er, klart 2020.

Metod: Informationsinsatser och insamlingsmöjlighet av textilier.

Uppföljning: Plockanalyser som ska visa på en minskande trend över tid.

Ansvarig: Renhållningsenheten.

Delmål 2: Andelen textilier i fraktionen brännbart avfall ska vara mindre än 0,1 %⁸ år 2022.

Metod och uppföljning: Plockanalyser som ska visa på en minskande trend över tid.

Ansvarig: Renhållningsenheten.

3.3 Målområde 3 – Farligt avfall

Genom informationsinsatser vill vi förebygga och minska negativ miljö- och hälsopåverkan från farligt avfall. Det farliga avfallet behöver sorteras ut i större utsträckning från hushållsavfallet så att det tas omhand på ett miljö- och hälsomässigt hållbart sätt. Andelen farligt avfall i fraktionen brännbart avfall var vid senaste plockanalysen 0,03 %.

Aktivitet 3.1 Inget felsorterat farligt avfall i hushållsavfallet

Delmål 1: Mängden felsorterat farligt avfall i hushållsavfallet ska för samtliga plockanalyser under perioden år 2020-2024 i genomsnitt vara <0,01 %. Resultatet ska visa på en nedåtgående trend.

Metod: Plockanalyser.

Uppföljning: Målet följs upp genom årliga plockanalyser under perioden år 2020 till 2024⁹.

Ansvarig: Renhållningsenheten.

⁷ Tvätterier? Sängkläder, handdukar, kvarglömda kläder m.m.

⁸ Möjliga och/eller brännskadade textilier inkluderas ej.

⁹ Kan bli missvisande p.g.a. att det bara är representativt för den specifika tömningen, inte för all sortering.

Aktivitet 3.2 Insamling av småelektronik

Delmål 1: Se över möjligheten till insamling av småelektronik som till exempel lampor och batterier på livsmedelsbutiker i kommunen.

Metod: Utredda kostnader för insamlingssskåp och intresse hos livsmedelsbutiker för insamlingen. Utvärdera insamlingsmetodens lämplighet utifrån kostnader och placeringsalternativ, klart 2019.

Uppföljning: Införande av system utifrån resultatet av utredningen, klart år 2020.

Ansvarig: Renhållningsenheten.

Aktivitet 3.3 Ökad kunskap om skrotbilar och farligt avfall från skrotbilar

Delmål 1: Aktivt arbeta för att öka kunskapsnivån om skrotbilar och farligt avfall i skrotbilar.

Metod: Informationsinsatser gällande hantering och uppställning av skrotbilar och farligt avfall i skrotbilar.

Uppföljning: Målet mäts genom antalet informationsinsatser under perioden.

Ansvarig: Miljöavdelningen.

3.4 Målområde 4 – Slam

Ett renare slam från enskilda anläggningar och kommunens reningsverk ökar avsättningsmöjligheterna. Slammet kan till exempel användas som växtetableringsskikt, deponitäckning m.m. Genom att Revaq-certifiera kommunens reningsverk ökar möjligheterna för avsättning av slammet då det därmed blir tillräckligt rent för att spridas på åkermark.

Vision år 2040: Ett rent slam.

Aktivitet 4.1 Ett renare slam

Delmål 1: Ett renare slam från enskilda avloppsanläggningar.

Metod: Informera om vad man ska och inte ska spola ned i avloppet med start år 2019.

Uppföljning: Mäta antalet kunder som får avvikelser vid slamtömning på grund av fulspolning¹⁰ med start år 2019 och halvera slamavvikelserna gällande fulspolning till år 2022.

Ansvarig: Tekniska avdelningen.

Aktivitet 4.2 Ökad avsättning av slam

Delmål 1: Identifiera framtida avsättningsmöjligheter.

Metod: Utredda avsättningsmöjligheterna för slam¹¹, klart år 2020.

Uppföljning: Välja lämpliga avsättningsmetoder för olika typer av slam.

Ansvarig: Tekniska avdelningen.

Delmål 2: Skapa förutsättningar för att få ökad avsättning för slammet.

Delmål 3: Avsättning för 25 % av slammet år 2022 och avsättning för 50 % av slammet år 2023.

Metod: Minimera mängden skräp i slammet genom informationsinsatser och eventuell slambehandling genom reningsverk för allt slam. Separera slam av olika renhetsgrad och behandla dem skilt från varandra.

Uppföljning: Kontroll av avsättningsgrad

Ansvarig: Tekniska avdelningen.

Delmål 4: Ett Revaq-certifierat reningsverk i kommunen år 2024.

Metod: Utredda möjligheterna och skapa förutsättningar för att bygga ett revaq-certifierat reningsverk i kommunen.

Uppföljning: Godkänd inspektion av det revaq-certifierade reningsverket.

Ansvarig: Tekniska avdelningen.

¹⁰ Fulspolning – när man spolar ner något som inte hör hemma i avloppet som t ex tops, kondomer, tamponger mm.

¹¹ Jord, biogas, biokol m.fl.

3.5 Målområde 5 – Bygg- och rivningsavfall

Kommunen vill öka mängden bygg- och rivningsavfall som återanvänds eller återvinns. För att möta upp det nationella etappmålet om bygg- och rivningsavfall ska insatser vidtas senast 2020 så att förberedandet för återanvändning, materialåtervinning och annat materialutnyttjande av icke-farligt bygg- och rivningsavfall är minst 70 viktprocent. Bygg- och rivningsavfall är inte kommunens ansvar vilket medför att det är en större utmaning att nå detta mål. Åre kommun ska öka kunskapen om hantering och återvinning av bygg- och rivningsavfall samt skapa och förbättra förutsättningarna för återvinning av bygg- och rivningsavfall.

Aktivitet 5.1 Ökad kunskap om återbruk och återvinning av bygg- och rivningsavfall

Delmål 1: Information.

Metod: Informationsinsatser- och uppmuntran till att återbruka och/eller återvinna material.

Uppföljning: Målet mäts genom antalet informationsinsatser under perioden.

Delmål 2: Rutiner.

Metod: Ta fram rutiner för att följa upp hur stora mängder bygg- och rivningsavfall som finns i kommunen. Tillsyn och statistik.

Uppföljning: Uppföljning av rutiner och statistik.

Förutsättningar: En projektgrupp bestående av representanter från plan-, bygg och miljöavdelningen samt renhållningsenheten hjälps åt att ta fram underlag och information.

Ansvarig: Plan- och byggavdelningen.

Aktivitet 5.2 Förebygga schaktmassor samt bättre hantering och återanvändning av schaktmassor

Metod: Informationsinsatser och uppmuntran till återanvändning av schaktmassor samt informationsinsatser om terränganpassning¹² vid nybyggnation.

Uppföljning: Målet mäts genom antalet informationsinsatser under avfallsplanperioden.

Ansvarig: Plan- och byggavdelningen och miljöavdelningen.

3.6 Målområde 6 – Deponier

Risken för miljöpåverkan från nedlagda deponier ska minska. En inventering av kommunens deponier har genomförts och kommer att ligga till grund för vidare arbete. Föroreningar från deponier kan medföra risker för människors hälsa och vår miljö. I Sverige har vi miljökvalitetsmål som anger inriktningen för miljöarbetet för att minska dessa risker. Det finns ett stort antal förorenade områden och deponier i landet. Utredningar av vilka risker dessa kan innebära för människors hälsa eller miljön, och hur man vid behov kan minska riskerna, är en viktig del av miljömålsarbetet.

Aktivitet 6.1 Nedlagda deponier

Delmål 1: Risk för miljö- och hälsopåverkan från deponier skall undersökas och minskas.

Metod: Samtliga kommunägda deponier ska riskbedömas.

Uppföljning: Mäta antalet/andelen deponier som riskbedöms.

Ansvarig: Renhållningsenheten.

3.7 Målområde 7 – Nedskräpning

All nedskräpning är förbjuden enligt lag, trots detta är nedskräpning ett stort problem.

Åre kommun (som geografiskt område) ska vara ren och inbjudande för såväl kommuninvånare som besökare. Nedskräpade miljöer leder till att fler skräpar ner, men också till otrygghet.

Aktivitet 7.1 Minskad nedskräpning

¹² Anpassa byggnationen efter terrängen istället för tvärt om, till exempel att bygga suterränghus i slutningar istället för att spränga eller fylla marken till önskad utformning.

Delmål 1: Nedskräpningen i kommunen ska minska.

Metod: Informationsinsatser, 2 ggr/år.

Uppföljning: Mäta antalet inkommande klagomålsärenden till kommunen gällande nedskräpning. Antalet klagomål som inkommer till kommunen ska visa på en nedåtgående trend under perioden 2019 till år 2023.

Ansvarig: Tillväxtavdelningen och miljöavdelningen.

Delmål 2: Avfallsbehållare för källsortering av småskräp i kommunens tätorter och turistorter¹³, klart 2019.

Delmål 3: Behållare för skräp i fjällmiljöer, klart 2020.

Metod: Gör det möjligt att göra rätt genom att placera ut avfallsbehållare/avfallsstationer för källsortering på mindre orter och i fjällmiljöer i kommunen.

Uppföljning: Att behållare finns utställda samt att det finns tömningsrutiner för alla behållare.

Ansvarig: Tillväxtavdelningen och tekniska avdelningen.

3.8 Målområde 8 – Nöjda medborgare

Det ska vara lätt för våra medborgare och besökare att göra rätt när de ska göra sig av med sitt avfall. Det är viktigt med informationsinsatser i ett tidigt skede men också med kontinuerlig information. Informationsinsatserna ska anpassas efter medborgarnas behov.

Aktivitet 8.1 Lätt att sortera

Delmål 1: Minst 75 % av medborgarna upplever att det är lätt att sortera sina sopor år 2020.

Delmål 2: Minst 90% av medborgarna upplever att det är lätt att sortera sina sopor år 2022.

Metod: Informationsinsatser.

Uppföljning: Genom kommunens medborgarenkät.

Ansvarig: Verksamhetscontroller och renhållningsenheten.

Aktivitet 8.2 Tydlig information vid rätt tillfälle

Öka kunskapen och jobba med information i förebyggande syfte.

Delmål 1: Minst fyra riktade informationsinsatser kring ett specifikt område/tema per år (t.ex. lätt att sortera rätt år 2019, farligt avfall år 2020, bygg- och rivningsavfall år 2021. Informationsinsatserna under år 2022 och 2023 beror på vad som är aktuellt, bestäms under år 2020-2021).

Metod: Årssnurra varje år för att få ut informationen vid rätt tidpunkt på året beroende på tema.

Uppföljning: Målet mäts genom antal genomförda informationsinsatser.

Ansvarig: Renhållningsenheten och samhällsbyggnadskontoret.

¹³ Bydalen, Hallen, Mattmar, Mörsil, Järpen, Undersåker, Trillevallen, Edsåsdalen, Vålådalen, Duved, Storlien, Storulvån, Färviken, Kall, (Kallsedet?)

4 Miljöbedömning

Med avfallsplanen och genom att utveckla avfallshanteringen vill Åre kommun främja en god resurshushållning och en hållbar utveckling genom att förebygga och minska avfallet. Vi bedömer att avfallsplanen inte ger upphov till någon negativ miljöpåverkan. De mål och åtgärder som tagits fram i avfallsplanen syftar till att främja människors hälsa och miljön.

Ökad återanvändning och återvinning bör bidra till minskad klimatpåverkan. Införandet av fler fraktioner på återvinningscentralerna bör inte leda till fler transporter under förutsättning att containrarna fylls helt innan tömning.

En utredning gällande hur avfallet ska omhändertas framöver kommer att genomföras så snart utfallet av den nationella avfallsutredningen är känt. Eftersom vi är beroende av hur övriga kommuner i länet kommer att agera går det inte i det här skedet att säga om det skulle kunna ge en betydande miljöpåverkan framöver.

Genom informationsinsatser vill vi förebygga och minska miljö- och hälsopåverkan från farligt avfall. Vi vill öka avsättningen för det slam som uppkommer i kommunen och vår vision på sikt är att föra in slammet i ett slutet kretslopp, vilket vi kan göra om vi har ett revaq-certifierat slam som kan återföras till jordbruket. Nedskräpningen i kommunen ska minska genom planens genomförande. Med nöjda medborgare som upplever att det är lätt att sortera rätt och som främjar miljön genom sina handlingar bör arbetet med att minska kommunens miljöpåverkan kunna uppfyllas.

5 Styrmedel

Själva avfallsplanen i sig är ett styrmedel. I avfallsplanen framgår det vilka mål och åtgärder kommunen har för insamling och behandling av det avfall som kommunen ansvarar för samt hur avfallets mängd och farlighet kan minskas.

Information och kommunikation är ett viktigt verktyg som återkommer i flera av avfallsplanens mål. Genom att öka kunskapen om avfallshanteringen i kommunen samt vilken miljöpåverkan avfallet har hoppas vi kunna få fler medborgare i kommunen att tänka mer hållbart och välja mer hållbara lösningar. Ökad kunskap leder förhoppningsvis även till minskade avfallsmängder och renare avfallsfraktioner. Informationen bör, för att bli mer effektiv, kopplas till den egna ekonomin, t.ex. att det är billigare att handla på second hand istället för att köpa nya produkter.

År 2000 infördes skatt på det avfall som deponeras i Sverige för att minska mängden avfall till deponering. Det är på förslag att även införa en skatt på förbränning av avfall, för att öka utsorteringen av återvinningsmaterial.

Renhållningstaxan kan användas som ett ekonomiskt styrmedel för att nå kommunala miljö- och verksamhetsmål. Taxan bör utformas på ett sätt som innebär att miljöanpassade alternativ blir billigast.

I kommunens renhållningsordning ska det framgå vad fastighetsägarna har för skyldigheter vad gäller sortering och lämnande av avfall samt vad som gäller om man vill ta hand om sitt eget avfall.

Kommunens tillsyn av olika verksamheter kan ses som ett styrmedel för att få verksamheter att bättre anpassa sig efter lagar och regler.

6 Ekonomi och finansiering

6.1 Finansiering av avfallshanteringen

Den kommunala avfallsverksamheten finansieras genom avfallstaxan, vilket innebär att inga skattemedel används. Avfallstaxan fastställs av kommunfullmäktige. Avgifterna i taxan ska finansiera insamling och behandling av hushållsavfall och därmed jämförligt avfall från verksamheter. Avgifterna ska även finansiera kommunens återvinningscentraler (Järpen, Staa, Brännvallen och Hallen) planering, utredning, kundtjänst och administration. Vilka åtgärder som får finansieras av avfallstaxan styrs av lagstiftning, 27 kap miljöbalken.

Insamling och behandling av avfall som omfattas av producentansvar finansieras med avgifter på nya produkter och förpackningar gällande den insamling som sker genom återvinningsstationer. De fastighetsägare som önskar hämtning av sorterat avfall, förpackningar och tidningar, vid fastigheten betalar avgift för den hämtningen.

Insamling och behandling av övrigt avfall, verksamhetsavfall med mera, finansieras av de avgifter som företag och verksamheter betalar till privata entreprenörer eller till Åre kommun för att omhänderta avfallet.

Andra ekonomiska styrmedel än de kommunala är skatt på avfall som deponeras, pant på returflaskor, skrotningspremier för bilar, producentansvarets förpackningsavgifter samt avgifter på miljöfarliga batterier. Sådana avgifter och pantsystem är i huvudsak lagreglerade.

6.2 Konsekvenser av avfallsplanens åtgärder

Kostnaderna för avfallshantering kan öka genom de åtgärder som behövs för att nå uppställda lokala och nationella mål. I så stor utsträckning som möjligt ska kostnadsökningarna rymmas inom den ordinarie budgeten för ansvarig verksamhet. Men det kan bli så att renhållningstaxan måste höjas på sikt för att kommunen ska kunna uppfylla de nationella kraven men vi vet inte när eller med hur mycket i dagsläget. De förändringar som är kända och som ska göras i närtid kommer att rymmas inom befintlig budget.

Målområde 1, avseende förebygga och minska avfall (Återbruk), kostnaden för medborgarenkäten ska finansieras av renhållningsenheten och ingå i den befintliga budgeten som till exempel uppföljning. I övrigt ska återbruksverksamheten finansieras av den ordinarie budgeten samt de intäkter verksamheten genererar.

Målområde 2, avseende återvinning, ökade kostnader för eventuellt nytt insamlingssystem av avfall i kommunen kan komma att leda till ökade kostnader i tillägg till renhållningsenhetens ordinarie budget.

Målområde 3, avseende farligt avfall, eventuella kostnader för nytt insamlingssystem för småelektronik på livsmedelsaffärer är en kostnad som ska rymmas inom renhållningsenhetens ordinarie budget.

Målområde 4, avseende slam, alla kostnader ska rymmas inom den ordinarie budgeten.

Målområde 5, avseende bygg- och rivningsavfall, kostnaden för arbetsgruppen bör finansieras inom befintlig budget.

Målområde 6, avseende nedlagda deponier, kan komma att innebära extra kostnader för kommunen inom planperioden om det visar sig att någon deponi kräver akuta åtgärder. De kostnader som kan komma ska finansieras genom fonderade medel samt skattemedel.

Målområde 7, avseende nedskräpning, kommer att innebära kostnader för avfallsbehållare och installation av behållare för källsortering i kommunens tätorter och i fjällnära miljöer.

Avfallsbehållare i tätorter ska finansieras av skattemedel via enheten för Gata och Park. När det gäller avfallsbehållare i fjällnära miljöer ska det finansieras av skattemedel gällande naturvård.

Målområde 8, avseende nöjda medborgare, finansieras inom ordinarie budget.

Renhållningsenheten bekostar medborgarenkäten enligt målområde 1, se ovan.

7 Uppföljning och revidering

Avfallsplanen ska finnas tillgänglig för allmänheten och vara ett levande dokument. En viktig del i arbetet med avfallsplanen är att mål och aktiviteter årligen följs upp för att se att arbetet fortskrider enligt plan. Respektive avdelning som är ansvarig för en eller flera aktiviteter ansvarar för uppföljning och rapportering varje år till samhällsbyggnadskontoret. Ansvar för uppföljning ligger på samhällsbyggnadskontoret att årligen sammanställa och redovisa utfallet av målen till kommunstyrelsen. Ansvar för revidering av avfallsplanen minst vart fjärde år ligger på samhällsbyggnadskontoret. Kommungemensamma mål för avfallsplanen antas i utvecklingsplanen.

Bilagor

Bilaga 1 Nulägesbeskrivning

Bilaga 2 Anläggningar för återvinning

Bilaga 3 Sammanställning över nedlagda deponier

Bilaga 4 Lagstiftning

Bilaga 5 Miljöbedömning

Bilaga 6 Redogörelse för samråd

Bilaga 7 Uppgifter till Länsstyrelsens sammanställning (färdigställs när planen är antagen)